

# CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ—GHERLA. CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiunile se primesc după învoială

## Partea oficială.

### Hirotonire.

În ziua de 19 Noembrie a. c. au fost hirotoniți întru *ipodiaconi și diaconi* iar în 21 l. c. sărbătoarea *Intrării în biserică a Prea Curatei Fecioare Maria* în biserica Universității din Cluj, au fost ridicați la treapta preoției: *On. Augustin Suciu, Aurel Fărcașiu, Titus Coruțiu și Gavril Pop.*

Cluj, la 21 Noembrie 1932.

Nr. 5931.

### Numiri.

Onoratul *Iulian Florian*, paroh în Elciu (Tr. Gârbou) este numit *protopop onorar* cu facultate de-a purta brâu roșu.

Dat în Elciu, cu ocaziunea sfințirii bisericii ce a avut loc la 18 Septembrie 1932 și publicat în ședința conzistorială ținută în Cluj la 22 Sept. 1932.

Nr. 4699

Onoratul *Aurel Fărcașiu*, preot nouhirotonit este numit administrator local la parohia *Puinii* (Tr. Câmpiei).

Din șed. conz. 24 Noemv. 1932.

Nr. 5998.

### Alegerea membrilor de drept în consiliile comunale urbane și municipii.

În vederea alegerii membrilor de drept în consiliile comunelor urbane dintre membri reprezentanți ai bisericii gr. cat. publicăm pentru orientarea și conformarea Veneratului Cler, adresa primită dela Onoratul Minister al Instrucțiunii și Cultelor, Nr. 162234/14408, cu anexele ei:

*Prea Sfințite,*

Avem onoare a vă înainta, în copie, adresa Ministerului de Interne Nr. 23316

din 31 Octomvrie a. c. însoțită de ordinul circular al acelui Minister către Prefecturile de județ împreună cu ordonanța ce urmează a se da de D-rii Prefecți privitoare la desemnarea prin vot a consilierilor de drept în consiliile comunelor urbane, dintre membrii reprezentanți ai bisericilor naționale cu rugămintea să binevoiți a dispune luarea măsurilor convenite pentru îndeplinirea acestor formalități.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

p. Ministru,

ss. S. Brădișteanu

p. Consilier,

ss. G. Ilioniu

Copie după adresa Ministerului de Interne Nr. 23316 din 31 Octomvrie a. c. către Ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor.

În conformitate cu dispozițiunile art. 77 litera C. din legea pentru organizarea administrațiunii locale din 1929, avem onoare a Vă înainta în copii după proiectele de ordonanțe, ce urmează a se da de Prefecții de județe, pentru desemnarea prin vot, a consilierilor de drept, în consiliile comunelor urbane, dintre membrii reprezentanți ai bisericilor naționale și bisericii minoritare și vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni urgente șefilor eparhiei din județele respective, ca să colaboreze cu prefectii, astfel ca operațiunea să se facă în timp util și conform legei sus citată.

ss. Nicolau.

Director,  
ss. Caloianu.

Copie după adresa Nr. 23242 a Min. de Interne d-ția Ad-ției locale către Prefecții de județe

Potrivit art. 366 din legea pentru organizarea Administrațiunii locale, consilierii de drept ai comunelor urbane și municipii, sunt desemnați de membrii corpului din care fac parte.

Desemnarea lor se face prin alegere prezidată de un magistrat cu cel puțin 10 zile înainte de ziua fixată pentru alegerea consilierilor aleși.

Convocarea acestor alegători se face de către D-voastră prin ordonanțe prefectoriale, atât pentru consiliile comunale ale orașelor cât și pentru consiliul comunal al municipiului, care se vor aduce la cunoștința corporațiilor respective și anume:

Potrivit art. 77 alin. b, c. și e. din legea pentru organizarea administrațiunii locale: revizoratul școlar pentru învățământul primar din localitate, directorilor școalelor secundare de stat (gimnazii, licee, școli normale, profesionale, medii); directorilor școalelor secundare, particulare, cu drept de publicitate, care aparțin grupurilor minorităților celor mai numeroase din localitate; protopopilor bisericilor naționale și superiorilor bisericilor minoritare, cu cel mai mare număr de credincioși din localitate și a președinților Camerilor de Industrie și Comerț.

Consilierii de drept, se aleg numai la consiliile comunale urbane.

Potrivit legii sunt declarați aleși cei ce au întrunit numărul mai mare de voturi.

Stabiliți anticipat cu d-nul președinte al tribunalului, magistrații cari ar

trebui să prezideze aceste alegeri fixând și localurile de vot, pentru fiecare categorie din ele.

Vă anexăm un exemplar de ordonanță de convocarea acestor categorii de alegători.

p. Ministru,  
ss. I. Nicolau

Director  
ss. C. Caloianu

Copie,

### ORDONANȚA

Noi Prefectul județului.

Având în vedere dispozițiunile art. 366 din legea pentru organizarea administrațiunii locale și art. 77 alin. b, c. și e al aceleiaș legi.

### DISPUNEM:

Art 1. Membrii Corpului eclesiastic al bisericei naționale greco catolice din localitate sunt convocați de noi pentru ziua de ..... pentru a proceda la alegerea unui consilier de drept, în consiliul comunei urbane

Alegerea va avea loc în localul școlii .....

Alegătorii vor vota pe baza unui certificat, eliberat din partea protoeriei, că este membru în corpul eclesiastic.

Votarea va începe la orele 8 dimineața și va continua până la orele 20 seara, potrivit art. 72 din legea electorală.

Data la ..... 1932.

Din șed. conz. 24 Noemv. 1932.

Nr. 5870.

**Episcop Dr. Iuliu Hossu.**

## Partea neoficială.

# Un jubileu

— Cincisprezece ani dela consacrarea întru Episcop a Prea Sfințitului Iuliu. —

(vib). Eparhia de Cluj—Gherla are mare sărbătoare: prăznuște 15 ani de bogată, rodnică și binecuvântată păstorie a Chiriarchului său. În 4 Decembrie a. c. se împlinesc cincisprezece ani de când Pronia cerească l'a pus Episcop al Eparhiei Gherlei, în istorica și bătrâna catedrală dela Blaj, pe Prea Sfinția Sa *Dr. Iuliu Hossu*, pentruca peste 12 zile, la 16 Decembrie al aceluiaș an, să se introducă în scaunul episcopesc dela Gherla, luând asupra umerilor săi sarcina grea de a governa și păstori cea mai vastă și cea mai întinsă eparhie română unită.

Cincisprezece ani este vreme scurtă, disparentă în istoria seculară a Bisericii, sau a Neamului, dar este vreme lungă, prețioasă în viața atât de scurtă a unui om: și este lungă și prețioasă aceasta vreme mai ales în cazul dacă în cursul ei s'a desfășurat o activitate asemenea celeia a Prea Sfințitului nostru Iuliu.

Vremurile, în cari a fost ridicat la înalta, dar atât de greaua demnitate de episcop Prea Sfințitul nostru, au fost vremurile, poate, cele mai grele din istoria omenimei. Războiul mondial, ce aprinsese în flacări distrugătoare țări și continente întregi și care trăsese în horă sângeroasă aproape toate neamurile rotogolului, era în toiul sălbătăciei sale, secerându-și din greu victimele nenumărate și lăsând să se verse atâtea lacrimi amare. După ultimii ani ai cactalismei europene, ce pe fronturi a distrus și transformat în ruini sate, orașe și provincii întregi, iar acasă pustia prin boli contagioase și moarte de foame, a urmat revoluția din toamna anului 1918 care prin curentul subversiv al comunismului rusesc, ce pătrunsesse până la noi, a introdus spiritul de

anarhizare și de răsvrătire și în țaranii pașnici din parohiile noastre și care a culminat în bolșevismul lui Kun Béla, ce a stăpânit mai multă vreme peste o bună parte din Eparhia Gherlei, tiranizând, îndeosebi, pe preoții și parohiile noastre compacte din Sătmar, Sălagiu și părțile ungurene, până când „Șoimul Carpaților“ a eliberat și aceste ținuturi atât de greu încercate. Apoi doctrinele sectare năpădesc satele, învrăbind pe credincioși, demagogia luptelor politice răstoarnă armonia pașnică și — lucrul cel mai dureros — confesionalismul desmățat începe să semene zizania urei între țaranii satelor noastre, divizându-i în tabere vrăjmașe, împiedcând și întârziând, astfel, unirea desăvârșită, sufletească dintre frații de acelaș sânge.

Apoi luptele parlamentare, ce în cadrele discuțiunilor din adunările Corpurilor Legiuitoare ținteau, de atâtea ori, să nedreptățească, să umilească și să mortifice Biserica noastră și de altfel atât de mult încercată de uneltirile dușmanilor, ce-și pusese de scop ștergerea din sufletul credincioșilor a tot ce este moral, creștinesc și românesc.

În sfârșit criza economică și financiară, ce a surprins nepregătită preoțimea noastră idealistă și care a împins pe preoții și în special pe văduvele și orfanii noștri de preoți, într'o situație materială cu adevărat deplorabilă; multele, repețitele și considerabilele „curbe“ aplicate salariilor preoțești, ordonanțarea și plățirea atât de neregulată și a acestor salarii înjumătățite, pericolul desființării școalelor normale diecezane etc. au îngrămădit norii negri de pe orizontul Bisericii noastre.

Dar s'a milostivit Dumnezeu cu noi, trimitându-ne păstor după exigențele vremurilor grele de azi!... Căci

Prea Sfințitul nostru Iuliu, înzestrat cu cele mai alese calități trupești și sufletești — cu vigoare și sănătate trupească deplină și în acelaș timp cu deosebite puteri și energii sufletești — și-a consacrat întreaga activitate: întreg Apostolatul episcopesc al celor 15 ani de păstorire Domnului, Bisericii și Neamului. Astfel a putut ține piept cu greutățile, ce păreau insuperabile, și animați de ținuta sa, au putut învinge preoții și credincioșii, căci în mijlocul primejdiilor și frământărilor comune — ce amenințau deopotrivă Cler și popor — s'au contopit cu toții într'o adevărată stâncă de granit, de care s'au zdrobit toate uneltirile de împerechiare și divizare a fraților.

În vremurile grele din 1918 dă directivele, animate de cel mai curat naționalism creștinesc, dă sfaturi și îndrumări pentru organizarea națională a poporului din întreaga Eparhie, care având „preoți cu crucea 'n frunte” se reprezintă într'un număr atât de important la Marea Adunare de Unire dela Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Și aici Prea Sfințitul Iuliu este între cei mai principali factori ai unirii naționale; Prea Sfințitul citește mulțimii, adunate pe câmpia întinsă, hotărârea de unire cu patria-mama și are, apoi, cinstea de a face parte, alături de patriarhul Miron Cristea și d. Alexandru Vaida Voevod, din comisiunea ce prezintă actul Unirii M. Sale Regelui Ferdinand întregitorul de Țară.

Pentru a contrabalansa curentele morbide de după războiu și propaganda sectară și antireligioasă, ia măsurile de intensificare a pastorației preoțești; pune'n mișcare activitatea Reuniunii de Misiuni și face călduroase apeluri către tinerii cari simt vocațiune, să între în Seminar. Dar pentru reînvierea și regenerarea vieții sufletești, nu s'a mărginit Prea Sfințitul nostru la îndemnuri prin scrisori pastorale și la misionari trimiși în satele unde era nevoie, ci a luat în mână toiagul Apostoliei prin vizitațiile sale canonice. Ceeace nu a putut

face, înainte de el, nici un episcop român, a făcut Prea Sfințitul Iuliu: din 1920 și până 1926 a vizitat întreaga sa eparhie, toate parohiile și filiile, până și cele mai îndepărtate și ascunse cătunuri, pontificând în toate locurile Liturgia arhierescă și alte slujbe religioase și predicând și învățând pretutindeni. Astfel și-a înscris pentru vecie numele în istoria Bisericii noastre cu titlul glorios de „Episcopul vizitațiilor canonice”. Și după noua arondare a Eparhiilor dela 15 August 1930, când Eparhiei de Cluj—Gherla i-s'au încorporat 150 de parohii din Arhidieceză. „Episcopul vizitațiilor canonice” ia din nou în mână cârja Apostoliei, coborându-se în mijlocul nouilor săi credincioși. Pașii i-se îndreaptă mai întâiu, în 1931, spre Țara lui Iancu, spre credincioșii din Munții Apuseni, apoi descinde în 1932 între credincioșii din Cluj și jurul Clujului, iar apoi vizitează pe fiii săi din jurul Ierii? Prin acest apostolat viu, Prea Sfințitul Iuliu, dă pretutindeni nou și puternic impuls vieții creștinești, redșteptând în sufletele amorțite conștiința religioasă.

Făcând an de an peregrinaje pii la mănăstirile dela Bicsad, Moiseiu, Strâmbu și Nicula — iar mai nou introducând asemenea peregrinaje și la mănăstirea Lupșa — unde totdeauna pontifică Liturgia arhierescă și ține cuvântări mulțimei adunate, propovăduind cuvântul evanghelic, Prea Sfinția Sa a reînviat și întărit obiceiurile vechi creștinești, aprinzând în sufletele și inimile miilor de credincioși, ce se adună în fiecare an la aceste locașuri sfinte, focul sacru al credinții.

În mijlocul crizei economice și al frământărilor financiare, Prea Sfințitul Iuliu nu a pregetat nici un moment, să-și spună cuvântul în toate locurile, unde era nevoie, pentru a salva, ce în vremea actuală de sacrificii se putea salva, ca să asigure situația cores-punzătoare a preoțimii. Cu inima îndurerată de Părinte i-se îndreaptă privirea spre văduvele și orfanii de

*preoți*, cari simt, mai mult ca oricine, neajunsurile zilelor de azi și cari, uițați în cea mai neagră mizerie, își tânjesc viața în cele mai grele lipsuri. Căutând soluționarea echitabilă, a situației acestora a făcut eforturi mari, jertfind sume considerabile și dintr'al său, pentru a ajutama pe aceste ființe nefericite și pentru a le asigura o situație socială acceptabilă, câștigând prin aceasta numirea binemeritată de „*Episcop al văduvelor și orfanilor de preoți*“.

Cu deosebită atențiune s'a îngrijit Prea Sfințitul Iuliu de *școalele diecezane*, luptând energic pentru menținerea școalelor normale eparhiale dela Gherla, cari erau amenințate cu desființarea și făcând tot posibilul pentru a se putea deschide la Cluj o nouă școală de a Bisericii noastre: Școala Normală de Menaj, așezată sub conducerea Surorilor Congregației noastre dela Blaj. Grija părințească i-s'a îndreptat, însă, mai ales asupra Seminarului pentru a-l susține în mod corespunzător exigențelor moderne de azi și pentru a crește între pereții lui clericii pii, preoți destoinici, *reușind să umple până acum toate golurile și să trimită preoți în aproape toate parohiile, ce erau vacante.*

Prin ținuta demnă prin care a căutat, și a reușit până acum totdeauna, să apere interesele Bisericii noastre față de atacurile, ce o ajungeau din partea celor „chemați și nechemați“ și prin lupta eroică, dusă dârz, față de loviturile, ce ni s'au îndreptat în Senat de atâtea ori — când s'a tentat să ni-se croieze o situație umilitoare în Constituție și se încercă să ni-se facă nedreptăți prin Legea Cultelor, prin vestita „ordonanță ministerială“, ce intenționa să despoaie parohiile noastre de păstori lor sufletești, când s'a ratificat Concordatul încheiat cu Sfântul Scaun și cu alte ocaziuni, când în cadrele discuțiilor dela Senat ni-se aduceau umiliri și învinuiri nedrepte — Prea Sfințitul nostru, care în înțelesul strâns al cuvântului era la culmea datoriei

sale, totdeauna a știut să răspundă hotărât și respicat atacurilor nedrepte. Prin activitatea sa dela Senat, *activitate ce a pus în uimire Țara și Națiunea întreagă și a stors admirația tuturor și a celor mai înverșunați adversari* — precum și a presei românești întregi care, de ori ce colorit politic să fi fost, totdeauna i-a adus cele mai înalte elogi — Prea Sfințitul nostru a devenit de fapt, ceea ce opinia publică românească l'a și numit: „*Neînfricatul apărător dela Senat al Bisericii Unite*“.

Unde numai era nevoie și puterile i-au permis, a ajutat pe preoți și credincioși, parohii și filii, întinzându-și mâna părințească către toții fiii săi lișiți. Dar bine știind că cea mai greu încercată parte a Eparhiei sale de Cluj—Gherla este Țara Moților, săracii și mult încercații *Munți Apuseni*, unde preoți și credincioși luptă cu cele mai grele nevoi de trai, pentru a-și putea asigura pâinea de toate zilele, sufletul îngrijorat de Părinte bun i-se îndreaptă indeosebi spre aceste ținuturi, împărțind ajutoare, și din banii săi cu greu economisiți, pentru *cladiri și renovări de biserică și case parohiale*. Cunoscând din experiențe, culese la fața locului, căută să ușureze în diferite forme situația preoților și bisericilor noastre din Munții Apuseni, intrând în inimile credincioșilor cu supranumirea — cum foarte nimerit l'a numit un preot de al nostru de pe aici — de „*Episcopul Munților Apuseni*“.

*Ușile primitive îi sunt totdeauna, și în fața ori cui larg deschise.* Câți funcționari șomeri îi trec pragul zilnic, pentruca prin intervenția sa să le câștige post; câți studenți îi cer mereu „*protecția*“ pentru a ajunge la o bursă sau ajutor... *Câți alții vin să-i răpească vremea pentru sfaturi, încurajări, dificultăți și scrupule sufletești, plecând cu sufletele ușurate!..* Câți alții îi bat la ușă pentru ajutorare, fără să plece neîncurajați și neajutorați după nevoie!... *Câți orfani, cerșitori și săraci nu pleacă din reședința sa ospitalieră,*

zilnic, mângâiați de cuvintele și ajutoarele „Sfinției Sale“. De cincisprezece ani de episcopat nu s'a prezentat nimeni — fie intelectual sau țaran, bogat sau sărac, din societatea de elită sau cel mai zdrențos cerșitor — care să fi voit să vorbească cu „Vlădica“ și să nu fi fost primit cu cea mai largă dragoste și părințească bunăvoință. Și aceasta atitudine față de toți, și *tață de cei săraci, îl face pe Prea Sfințitul Iuliu* — pe acest episcop în concepțiile, calitățile și intelectualitatea sa atât de aristocrat — *tot atât de popular* în inimile oamenilor din păturile sociale de jos, cari în anul lor l'au numit: „*Episcopul săracilor și al cerșitorilor*“.

Și câte aitele am mai putea înșira din activitatea pastorală a Prea Sfințitului nostru, câte alte binefaceri *sufletești și materiale*, cari, cele mai multe, sunt făcute în liniște, fără sgomot și despre cari numai cei mai intimi din nemijlocita sa apropiere au cunoștință. Câte binefaceri necunoscute

ii binecuvântă activitatea plină de zel neobosit al celor cincisprezece ani de sfânt, fecund și viu Apostolat: Apostolat bogat în cele mai frumoase roduri, în cele mai grandioase opere sufletești, înfăptuite pentru mântuirea sufletelor. Apostolatul de 15 ani de episcopat al Prea Sfințitului Iuliu — toți o simțim și vedem aceasta — *estè rodul înțelepciunii sale alese și al zelului său caracteristic; este opera inimii, rezultatul dragostei sale cu adevărat părințești.*

Iată, printru, cu prilejul acestui jubileu toți fiii săi sufletești — cler și popor credincios — uniți în gând și simțiri, într'un glas *dorim Prea Sfințitului nostru Iuliu sănătate deplină și viață îndelungată, cerșindu-i dela Domnul, să ni-l păstreze „în pace, cinstit, sănătos, intru zile îndelungate drept îndreptând cuvântul adevărului“ și zicându-i un sincer, călduros și filial:*

***Intru mulți ani Stăpâne Sfinte!***

## Două aniversări

Cu prilejul redeschiderii Cursurilor Academice dela institutul nostru teologic, Prea Sfinția Sa, Episcopul nostru, într'o părințească și înălțătoare cuvântare a expus corpului profesoral și studenților-teologi adunați necesitatea mereu crescândă a pregătirii serioase pentru statul preoțesc în evlavie și știință. În evlavie — pentru că viața preotului înainte de toate e o punere în aplicare a preceptelor evanghelice; în știință, — căci e o recerintă necesară a societății actuale; preotul trebuie să se folosească de toate mijloacele pentru îmbunătățirea morală a societății. În lumea cultă și la simplii țărani. Fiecare clasă cu aspirațiile și pretențiile ei; pentru fiecare, preotul e prin o destinație divină, lumina lumii și sarea pământului. Desiluzia însă cea mai neagră; în societate moravuri ușoare și înglodare în cele mai încurcate și ridicole principii călăuzătoare; adevărul rămâne ca și ceva vag, nedeterminat, o lumină palidă, anemică.

Anul trecut s'a celebrat aniversarea

centenarului morții lui Friederic Hegel; o sinteză a ultimelor svârcoliri a gândirii omenești din secolul XIX, o nouă etapă a aberațiilor intelectuale. Omul abandonat orgoliului său, — dela Luther la Hegel e un lanț de evenimente: patologia rațiunii omenești. Hegel văzându-se căzut într'un haos nedeslușit, în contradicții înfinite, stabili o filozofie, că a fi și a nu fi, e acelaș lucru. E fundamentul vieții indivicuale, sociale moderne: pe acest curent se bazează noua concepție de stat. Anume: totul e numai Idee, Rațiune, care prin o dezvoltare internă necesară, produce Natura și Spiritul. Un principu rațional în continuă dezvoltare și transformare în două momente întregitoare.

E o evoluție eternă a Ideii suprasensibile, care prin o mișcare proprie, produce cu o necesitate logică Natura, și apoi se regăsește pe sine sub formă de Spirit. Adevărul etern se manifestă în multiple înfățișări: înfățișările sunt false dacă le privim izolat, dar dacă le privim în totalitatea lor, dobândesc o semnificație de adevăr. Cea-ce

azi e eroare, a fost ieri adevăr, — cea ce azi e adevăr, va fi mâine eroare; în fond totul e adevăr, căci totul e devenire și viață, sunt numai fazele complementare a vecinului Principiu, a Ideiei pure. Întru început Ideia pură domnește „în sine” (teză). E numai Ideie, afară de Ideie e nimic; deci Ideia e Existență pură. Dar Existența pură e lipsită de conținutul său, se transformă, deci, în opusul său: Nimicul, (antiteza). Ideia trecând în opusul său, se transformă, se unește: teza cu antiteza; e Devenirea, (sinteza). Devenirea este: „ceace ce este și nu este în același timp”, dar poate deveni orice. Ideia pură prin o continuă și necesară evoluție internă, aprioristică, ajunge la cea din urmă manifestare a ei: „Ideia absolută”. Ideia se neagă, negațiunea ideiei e „a deveni altul”, adică „natură” (antiteză). Ideia (teza, după ce a devenit altul, natura (antiteza), nu poate să rămână înstrăinată de sine, se întoarce îmbogățită în sine, devine existență pentru sine, Spirit, (Sinteza).

Totul se reduce la acest mecanism: dreptul, morala, arta, religia, filosofia, politica. Omul nu este un conducător voluntar și conștient al vieții istorice, e o victimă târâtă de Ideia absolută. Slugește cu forțele sale individuale, pentru a înlăptui cu necesitate scopuri culturale. Credință, istorie, religie, totul a luat naștere în urma determinismului Principiului unic și universal.

Religia poporului evreu, la început a fost *credința primitivă* a vechilor popoare: animismul, manismul, magia, herolatria, fetișismul. Dela acest stat *polidemonist* semănțiile, cari s'au întrunit să formeze poporul lui Israil, cu timpul au împrumutat *politheismul* neamurilor învecinate. În acest timp apare Moise, născocitorul cultului iahvistic; el împrumută dela nomazii sănăitici o divinitate locală, zeul focului și al vijeliei, zeul trăsnetului. După intrarea în ținutul Chanaanului, religia beduinilor din Sinăi, se schimbă în o lege stabilă, a agricultorilor localnici. Iahve se luptă cu divinitățile locale, în aceasta luptă crește și se întărește. David se închină unui Dumnezeu național (henotheism). Dar Dumezeul onest, iertător, unic existent (monotheismul), începe numai cu profetul Amos, urmat de șirul de profeți din veac. VII., VIII. etc. a. Hr. Din această concepție monotheistică prin o necesară evoluție s'a ajuns la teodicea creștinească. Determinismul istoric, aduce în mod necesar și pe Hristos, nu cași Dumnezeu, care a luat carne omenească, întrupându-se din Maria, ci e spiritul omenesc în transformare continuă, ajuns în conștiința divinității sale. Spiritualitatea evreiască este interioară celei grecești. Ascetismul creștin, care conzideră bunurile pământene numai

ca mijloace cu cari se obține un scop superior, spiritual, e pentru Hegel un principiu greșit. Virtutea creștinească e caracterizată de slăbiciune, în luptă se retrage; e o conștiință nefericită (unglückliches Bewusstsein). Creștinismul clasic, medieval, deși a produs un Dante, Toma de Aquino, e o epocă de decadentă, de barbarie, de brutalitate. Purificatorul omenirii de superstiția și sclăvia catolică e luteranismul, căci a făcut să încolțească în creștinism ideia divinității omului, a restaurat virtuțile economice, familiare și civile, a mântuit și a santificat statul, a dat omului adevărata libertate. Revoluția franceză a complectat liberațiunea conștiinței moderne și a Statului etic din ghiarele bisericii.

Pentru Hegel statul e superior bisericii; ba statul e chiar biserica timpului nou, având în propriile Universități organul magisterului propriu. „Paliul nostru e Universitatea și instituțiile de instrucțiune publică. Iată Roma noastră, iată reședințele noastre episcopale”.

Sunt concluzii, la cari Hegel a ajuns în mod logic; concluzii absurde, deduse din ridicolul principiu Ich = Ich, care tinde necesar, în mod inconștient la acțiune. Cine este acest Eu, care se determină pe sine la lucrare? Realitatea e gândire, gândirea ținește dela Ideie, dela subiect, dar Eul absolut a trebuit să se cunoască, pentruca să se poată produce. Inevitabilă contradicție. Poezia unui vis fără de capăt.

La asemenea învățătură se adapă tinerii noștri pe la Universități, viitorii conducători ai vieții publice românești.

Față cu aceasta doctrină falsă și temerară veniau, ca un memento reînviător îndemnrile dela deschiderea anului școlar, ale Prea Sfințitului Iuliu, a cărui iubileu de 15 ani de episcopat îl sărbătorim la 4 Decembrie a. c.

Și aniversarea, pe care o celebrăm întru amintirea încoronării Arhierelui nostru, nu e numai o binemeritată răsplată a unei munci depuse cu atâta desinteres și abnegație în folosul sufletelor, ci e un *simbol*, un stimul pentru noi preoții de-a conlucra cu conducătorul Eparhiei noastre în educarea masselor, mai ales a tineretului în adevăratul spirit creștinesc, în doctrină solidă și pietate nefățărută. Preasfințitul dela Cluj e numit „vlădica vizitațiilor canonice” și cu tot dreptul. Dar acesta nu e un titlu exclusiv; are o deosebită dragoste pentru tineret, și cu durere privește cum viitorii stâlpi ai bisericii și ai neamului nostru sunt alimentați cu hrană otrăvitoare în instituțiile noastre profane. Caracteristica Sa în această ramură e mai ales promovarea științelor teologice, a educării clerului tânăr. E cunoscut

din partea tuturor avântul, ce l-a luat în ultimii ani, studiul serios al diferitelor discipline teologice.

Și acest zel, aceasta nizuință de a înzestra pe viitorii noștri preoți cu știința

adevărată, clădită pe baze solide și nu efemere, îl face pe Prea Sfințitul nostru, cu drept cuvânt: „Promovatorul științelor sacre”.

Dr. E. Lemenyi

## Mintea vede, inima secundează

de. Păr. Dr. C. Avram  
fost preot misionar diecezan.

Mintea vede, inima secundează. Da! Așa ar trebui să fie, această schinteie psihică care scrutează, cumpănește, aduce sentință justă pentru distrugere de o parte și pentru edificare de altă parte; pentru asanarea multora prin jertfirea unora. Vede, cum mărul putred nu mai are rostul său pozitiv; mai mult, infectează mulțimea; rămâne în poziție de negațiune dăunătoare direct principiilor de vitalitate. Prin puterea ei de pătrundere, pe o suprafață largă, cerne mic și mare, stabilind rosturi potrivite în gama vieții; Dar la un moment dat, se îngrozește de oroarea durerilor în urma sentinții și stă în loc. Inima nu vrea să secundeze! Ce vrea această voință simbolizată prin inimă? Ce vrea această forță titanică de muncă și disciplină? Voește să-și înșchimbe natura și rostul; ca săși înțeleagă

și să și execute? Da! Se întâmplă! Inimă însușită, cu înalte sentimente; plină de căldură; care înțelege împrejurări, compătimește rele; plină de milă pentru cei mici și neputincioși; care împăciuește și îmblânzește „dictamen“-ul aspru al minții; topește patimi, îndreptând, prin efuziune de compătimire rele adânci spre bine fără dureri și fără jertfe.

Tact fin, prudent, care rămâne pildă grăitoare multora și pe care asprimea minții nu-l poate atinge.

Astfel l-am cunoscut eu pe Episcopul Dr. Iuliu Hossu, care azi în 4 Decembrie, împlinește 15 ani de fecundă pastorație arhierescă și dorim dela Puternicul Stăpân, încă mulți înainte spre slava lui Dumnezeu și a sufletelor mântuire.

## Un Apostol al zilelor noastre.

Mântuitorul nostru Isus Hristos, a constituit în Biserica sa un Magisteriu pururea viu, însărcinat să învețe toate popoarele și să răspândească binefacerile răscumpărării până la marginea pământului și până la capătul veacurilor. Cei dintâi reprezentanți ai acestui Magisteriu au fost cei 12 Apostoli. Ei și-au împlinit cu zel fără păreche misiunea. Fără păreche au fost și roadele activității ce ei au desfășurat dela o margine la alta a pământului.

După moartea apostolilor, opera lor au continuat-o Episcopii duși de Spiritul Sfânt, ca să păstorească biserica lui Dumnezeu și să păstreze pururea vie lumina credinței adevărate

în sufletele poporului, prin vestirea Evangheliei.

Sfântul Pavel, marele apostol al neamurilor, adânc străbătut de însemnătatea sentinței rostite de El însuși „*Vai mie este de nu voi binevesti*” (I, Cor. 9. 16), nu a cunoscut osteneală nici jertfă întru edificarea bisericii vii alui Dumnezeu. Este știut doar, că acest apostol, cerceta necontenit pe credincioșii săi, pentru a-le administra îndrumări și sfaturi, întărindu-i în dreapta credință și mângăindu-i în suferințele lor.

Pentru împlinirea poruncii Mântuitorului, ar fi fost poate suficientă și numai corespondența ce purta acest mare apostol cu credincioșii săi. Acest



mijloc îl întrebuința însă numai atunci, când nu avea posibilitatea de a merge la ei. *Marele Apostol* voia, adică, să arete urmașilor săi, că apostolia adevărată nu se poate face, decât cu multă osteneală și prin graiu viu, adevă, dela suflet la suflet.

Adânc pătruns de acest adevăr, P. S. Sa Episcopul Iuliu Hossu, încă din cei dintâi ani ai episcopatului *Său*, a început a-și cerceta pe iubiții săi fii sufletești. Poate nici-odată, nu s'a resimțit așa de mult lipsa de a vesti cu stăruință sublimitele învățături ale Evangheliei lui Hristos, ca în timpul de grea criză morală de după războiul mondial, când indiferentismul religios a pus stăpânire pe majoritatea sufletelor, despoindu-le de virtuți și deschizând larg calea moravurilor rele, iar dușmanii bisericii adevărate, anumiți apostoli a unei Evanghelii mincinoase, folosindu-se de această situație au încercat și încearcă încă răsturnarea împărăției adevărate, înlocuindu-o cu cea a minciunii.

Conștient de puterea ee o reprezentă biserica lui Hristos, singură în starea să suprimă aceste tendințe subversive, P. S. Sa Episcopul nostru, luând toiagul pribegiei, cutrieră satele, chiar și cele din văgăuni și de pe piscuri de munte, pentru a zidi în sutlete biserica cea vie a lui Dumnezeu. Numai cei ce au avut fericirea să aziste la vre-o astfel de vizită arhierescă, ori mai bine zis, îmbrățișare dintre părinte și fii, pot să aprecieze la adevărata lor valoare, binefacerile acestui apostolat.

Cu astfel de prilejuri se vede, cum oaja cea rătăcită, — în căutarea căreia a plecat păstorul, — cu bucurie se re'ntoarce în turma din care a rătăcit și cum lumina mângăerii a intrat în bordeiele miseriei, cât și în căscioarele celor săraci și abandonăți, ba chiar și în casele bogatilor.

Cuvântările P. S. Sale, toate adevărate capo d'opere de oratorie bisericească, adevărate perle, ale învățaturii lui Hristos, întretășute în cele mai pă-

rințești staturi, prin forma lor aleasă și felul de expunere, au captivat toate sutletele, întărindu-le și făcându-le statornice în dreapta credință.

Extazul fericirii, în care plutesc sufletele credincioșilor, simțind că au și ei pe cineva, că au un părinte iubitor, care se interesează de soarta lor, un părinte a cărui inimă bate numai pentru ei și pentru fericirea lor, nu se poate descrie cu condeiu omenesc.

Această apostolească activitate își are cu adevărat binecuvântatele și vizibilele ei efecte. Un astfel de efect e, întărirea legăturii dintre turmă și păstor.

Dragostea sinceră și neprecupețită ce stăpânește sufletele la astfel de ocazii, te mișcă până la lacrimi, convingându-te că numai urmând pilda vie a Apostotului neamurilor, adică, coborându-te între credincioși faci apostolat adevărat, la care azistă însuși Hristos, în virtutea promisiunii Sale: „*Și iată eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*“ (Mat. 28. 20).

Un astfel de apostolat pretinde incontestabil multe și mari ostenele și jertfe. P. S. Sa preaiubitul nostru Episcop, n'a ținut seamă, nici de oboseli și nici de jertfe, atunci, când a fost vorba, să-și cerceteze pe iubiții săi fii sufletești. De 15 ani, de când cu multă înțelepciune cărmuește eparhia noastră, n'a rămas cătun în care să nu fi împrăștiat cu largă măsură sămânța cuvântului dumnezeesc, dând pretutindeni părințești îndrumări și sfaturi.

Din acest motiv, toate sufletele cucernice din eparhia noastră, se prostern cu toată evlavia în fața muncii titanice săvârșită pentru mântuirea sufletelor de Marele nostru Arhieru, vrednicul urmaș al Episcopului de neperitoare memorie *Vasile Hossu*. Se prostern apoi, cu îndoită cucernicie *adevăraturii Apostol al zilelor noastre* întonând în cor, un puternic „*Intru mulți ani Stăpâne*“.

S. P.

## Diverse

Prea Sfinția Sa Părintele nostru Episcop Iuliu, reîntorcându-se dela București, unde fusese pentru a lua parte la deschiderea solemnă a Parlamentului și pentru alte chestiuni curente de-ale Eparhiei, la 21 Noemvrie a. c., sărbătoarea Intrării în biserică, a celebrat Liturgia Arhierască pontificală în biserică Universității, care era ticsită de credincioși și studenți. În cadrele sfintei Liturgii Prea Sfințitul a ținut o grandioasă predică despre virtuțile Prea Curatei și a hirotonit întru preoți pe clericii diecezani: Augustin Suciu, Aurel Fărcașiu, Titus Coruțiu și Gavril Pop.

În 26 Noemvrie Prea Sfințitul a plecat la Aiud, unde, în reprezentanța Părintelui Mitropolit Vasile, a prezidat Congresul general al A. G. R. U.-lui; iar în 28 Noemvrie a fost la Blaj, pentru a participa la înmormântarea D-nei Nestor n. Hossu.

Duminecă, în 4 I. c. Prea Sfințitul va pontifica sf. Liturgie în capela Căminului „Sf. Maria“, unde va sfinți și noul edificiu al Școalei de Menaj „Sf. Teresa“, deschis în Sept. a. c. sub conducerea Surorilor Congregației Sf. Maria dela Blaj. Pentru aceasta solemnitate, elevele școalei de menaj și studentele din Cămin se pregătesc de un festival în onoarea Prea Sfințitului, care chiar în aceasta zi împlinește 15 ani de păstorire episcopală.

**Congresul A. G. R. U.-lui**, precum am anunțat în nr. trecut, anul acesta a avut loc la 26 și 27 Noemvrie în Aiud, desfășurându-se în cadre impozante și proporții grandioase. Din lipsă de spațiu despre celea petrecute la Congres vom raporta în numărul viitor. Și până atunci ținem să fixăm, că în chestia presei noastre, pusă pe tapet de atâta vreme, pare că acum s'a luat o hotărâre, care, nădăjduim, va rămâne definitivă și acum se va și pune în aplicație.

## † Dr. Demetriu Kiss

În 12 Noemvrie a. c. s'a stins la Oradea în strâns cerc familiar, răpit de povoara etății patriarhale de 78 ani, *Dr. Demetriu Kiss* cunoscutul și marele bărbat al Bisericii și al Neamului din părțile Bihorene.

Născut în 1854 în Cheț (Bihor) își face studiile liceale la renumitul liceu al Premonstratensilor dela Oradea; dreptul îl face tot la Oradea, continuându-l la Bupa-  
pesta, unde își ia și doctoratul, devenind *primul avocat cu Doctorat al Orăzii*.

Îndată după terminarea studiilor universitare își începe activitatea publică, excelând între concetățenii săi ca exemplarul bunului și onestului avocat, român și creștin, câștigând în scurtă vreme, stima și admirația tuturor.

Grație caracteristicii sale onestități și cinstei sale alese — cari l-au călăuzit întreaga sa viață pământească — deși era cunoscut ca înflăcărat român, încă sub era ungurească ajunge vice-decan al Baroului advocaților (compus în majoritate din advocați unguri) dela Oradea, iar după unire ajunge decanul aceuia, pentruca în anul, acesta, obosit de munca lungă depusă pentru binele altora, dimisionând din cinstea de decan, să fie ales *decan de onoare pe viață* al Baroului.

Ca român ia parte la toate mișcările naționale de dinainte de războiu, făcând parte din cei dintâi membri ai Partidului Național, al cărui credincios luptător a rămas până la moarte, fiind mai pe urmă președinte de onoare al organizației din Bihor. Sentimentele sale de curat naționalism îl fac primul senator, trimis de Oradea în Parlamentul României întregite și primul președinte al Consiliului românesc din Oradea.

Dar activitatea lui Demetriu Kiss, s'a desfășurat binecuvântată îndeosebi pe teren religios, fiind sincer și practicant fiu al Bisericii, împărțindu-se din tinerete și până la moarte, în fiecare săptămână. Din primii ani ai activității sale este primcurator al bisericii noastre parohiale din Oradea-Olosig, iar apoi iurisconsultul Eparhiei noastre dela Oradea. În urma stăruințelor sale insistente ia ființă la Oradea „Reuniunea Mariană“ al cărui președinte a fost și — tot la insistențele sale — se introduce în Oradea obiceiul piu de a se cânta în biserică parohială în fiecare cea dintâiu Duminecă a unei și la toate sărbătorile Prea Curatei. Paraclisul Maicii Domnului. Cu un zel neobosit lucrează, apoi, pentru organi-

zarea intelectualilor noștri laici în A. G. R. U., fiind membru în comitetul central și președintele organizației eparhiale de Oradea al acestuia.

Afară de acestea, activitatea rodnică alui Demetriu Kiss s'a extins și asupra altor mișcări sociale. Ca vice-președinte al Consiliului jud. Bihor, ca președinte al Cassei de Păstrare Civile din Oradea și ca membru în Uniunea Advocaților români n'a întrelăsat nici o ocaziune, ce i-se oferea, să nu facă vre-un bine societății și de-apropielui său. Int'adevăr întreaga sa viață a fost închinată Domnului, Neamului și oamenilor; a fost o vieță sfântă de abnegație, de muncă și de sacrificii. Și aceasta au știut-o și apreciat-o și factorii conducători ai Bisericii și ai Patriei, cari i-au dat răsplata binemeritată: Sfântul Scaun îl face Comandor al Ordinului Cavaleresc „Sf. Grigore cel Mare” — distincție ce până acum numai doi români au avut-o — iar Regele îl decorează cu Ordinul „Steaua României” tot în grad de Comandor.

Dar rasplata adevărată pentru toate ostenele sale acum a primit-o, căci precum i-a fost vieța, așa i-a fost și moartea: fără chinuri, fără dureri, fără suferințe; lin și liniștit s'a stins... A fost o trecere într'adevăr sfântă, o tainică și mistică împreunare cu Domnul vieții...

Nu e de mirat, că trecerea la cele eterne alui Demetriu Kiss, care numai bine a făcut, a lăsat adânci regrete în toți aceia, cari l-au cunoscut, iubit și admirat, atât în Oradea, cât și în întreg Ardealul și Țara-Moartea lui a atras la Oradea o mulțime din notabilitățile Ardealului, venită să dea ultimul onor acestui distins bărbat

Inmormântarea a avut loc Luni, în 14 Nov. a. c. După ce trupul neînsuflețit i-a fost transportat la catedrala noastră, Prea Sfințitul Dr. Valeriu T. Frențiu a pontificat o Liturgie arhierescă la orele 10. Prohodul a fost oficiat, tot în catedrală, la orele 2 d. m. pontificându-l și acesta I. P. S. Sa Frențiu asistat de Capitlul Catedral din Oradea și un mare număr de preoți. La prohod a luat parte și Prea Sfințitul nostru Iuliu. În catedrală a ținut un foarte frumos panegiric pâr. Dr. Gh. Miculaș, vicarul general al Eparhiei, după care sicriul, acompianat de un imens convoiu ce petrecea la groapă pe defunctul, a fost transportat la cimiter. În drum spre locul de vecinică odihnă, adormitul a mai fost parentat prin mai multe vorbiri, rostite în fața Primăriei.

În numele Agru-lui vorbește dl Dr. Valer Pop, președinte, fost ministru, iar din partea organizației eparhiale a Agru-lui și a societăților Mariane locale dl Dr. Ștefan Mărcușiu; după vorbirea delegatului Pri-

măriei a vorbit dl prefect Petru Popoviciu din partea județului; dl Dr. Teodor Roxin, deputat vorbește în numele Guvernului, al Parlamentului și al Partidului Național, dl Dr. Nicolae Zigre, decanul baroului avocaților din Oradea în numele acestora, dl Dimitriu, președintele Curții de Apel Oradea din partea Justiției, iar pâr. Alexandru Mihuțiu din partea „Cassei de Păstrare Civile”.

Inhumarea s'a făcut în cimiterul din Oradea-Olosig, dând deslegare Prea Sfințitul Frențiu, care a ținut să însoțească sicriul până la mormânt îmbrăcat în ornatele arhieresti. Tot P. S. Sa a oficiat, apoi, la casa îndoliată feștania obicinuită, dând prin aceasta excepționalul onor distinsului plecat dintre noi.

Pe regretatul Dr. Demetriu Kiss îl deplâng — între alte multe rude — fiicele sale iubite: d-na Nora ing. I. Hossu și Vali V. Bianu, cărora și pe calea aceasta le transmitem adânc simțitele noastre condoleanțe. Moartea senină a părintelui lor iubit să le fie vie mângâiere și credința, că tatăl lor prin moarte a ajuns la vieță. Bună luptă a luptat și Hristos, regele vieții — față de care avea o deosebită dragoste prin sf. Euharistie — sigur l-a primit în brațele sale cu cununa fericirii vecinice.

*Fie-i somnul lin, odihna fericită și memoria de-apururi binecuvântată!*

Vib.

### Librăria Diecezană Gherla.

Aducem la cunoștința Prea Onorabelor Oficii protopopești și parohiale, că avem în depozit și putem expedia toate imprimatele prescise prin veneratul ordin circular de sub Nr. 4185 1932 — pentru unificare impuse tuturor oficiilor protopopești și parohiale ale eparhiei de Cluj—Gherla.

Imprimatele și prețurile lor sunt următoarele:

I.	
Socoteli [cont de gestiune] coala 1, de înveliș	4 Lei
Socoteli [cont de gestiune] coala 2, venituri	3 "
Socoteli [cont de gestiune] coala 3, cheltuieli	3 "
Bugetul . . . . .	4 "
Inventarul . . . . .	3 "
Registrul de cassă . . . . .	2 "

Exemplarul de casă (pentru oficiu parohial) din socoteli ce este un volum

compactat, costă suma coalelor compactate după dorință + prețul compactării, ce face la exemplar 60—65 Lei.

Ziarul de cassă compactat asemenea face suma prețului coalelor compactate + prețul compactării, ce la exemplar face 40—45 Lei.

## II.

Form. 1. Proces verbal pentru vizitația canonică a oficiului protopopesc (numai pentru trebuințele celor ce sunt delegați de Ordinarul pentru a face vizitația canonică). 2 Lei.

Form. 2. Proces verbal pentru vizitația canonică a oficiului parohial (numai pentru protopopi) coala 2 Lei.

Form. 3. Informațiuni despre preoții deficienți, sau în disponibilitate, domiciliați pe teritoriul protopopiatului și despre preoții profesori sau din alte slube, — (numai pentru oficiile protopopești). coala 2 Lei.

Form. 4. Informațiuni despre văduvele și orfanii de preoți domiciliați pe teritoriul protopopiatului (numai pentru oficiile protopopești), coala 2 Lei.

Form. 5. Datele statistice despre terea parohiei, coala 4 Lei.

Form. 6. Datele statistice despre starea protopopiatului (numai pentru oficiile protopopești) coala 2 — 20 Lei.

## III.

Registrul funcțiunilor preoțești, coala . . . . . 3 Lei.

Exemplarul compactat respectiv broșat din registrul de funcțiuni, costă din 10 coale 35 Lei, iar din 15 de coale 50 Lei.

Imprimarele dorite se expediază dacă se trimite suma prețului înainte + 20 Lei pentru ambalaj și taxele de expediție, ori — la dorință — și cu ramburs.

Domnii Protopopi și preoți, cari vor face comandă, din articolii *de mai sus*, în preț de cel puțin 1000 Lei, *de-odată*, vor primi o reducere de 15% din suma totală a prețurilor. Acest favor, însă îl putem acorda numai până la 15 Dec.

*Direcțiunea Bibliotecii Diecezane.*

## LA BIBLIOTECA DIECEZANĂ, Gherla

se află de vânzare

### **Teologia Dogmatică volumul I. și volumul II. de I. P. S. Sa**

Dr. Vasile Suciș.

Prețul unui volum 250 Lei.

### **Conciliile Provinciale I. și II**

se află de vânzarea la **Biblioteca Diecezană**  
Gherla. — **Piața Unirii 13.**

Prețul unui exemplar 100 Lei, plus porto postal.

### **Minunile Lui Isus**

Explicate în omilii, trad. de *Dr. George Fireza*. — Prețul 120.

### **Momente din Viața Bisericii unite în ultimii zece ani**

de *I. Georgescu*. — Prețul 100 Lei.

### **Stropi de Rouă**

de *Dr. Alexandru Nicolescu*, Episcopul Lugojului. — Prețul 100 Lei.

### **Istoria unui Suflet**

editura sf. Unire. — Prețul 100 Lei

### **Cărți de rugăciuni:**

*Mângăierea ereștinului* de Genț. Prețul 80 Lei.

*Vie împărăția Ta*. — Prețul 40 Lei.

*Calea Cerului*. — Prețul 30 Lei.

Asortiment bogat de tot felul de rechizite cancelariale necesare pentru Oficiile protopopești și parohiale.

*Protocol exhibitor*, legat în pânză

*Matricula Botezaților, Cununaților, Morților*, legată în pânză 280 Lei.

Protocol pentru *Rațiuni* 280 Lei.

Protocol pentru *Liturgii, predicii carte postală, protocol de ședințe* 180 Lei